

**Томпо оройуонун Мэнэ-Алданнааҕы «Кыымчаан» оҕону сайыннараp
киин иитээччитэ Неймохова Васедора Маевна
үлэтин тизмэтэ: « Оҕону дьиз кэргэннэ үлэнэн иитии»**

«Ханнык бабарар омук үтүө өйүн-санаатын,
культуратын,үгэстэрин материальнай баайын
биһигэ ыал.Онон дьиэкэргэн-омук сайдар
үтүмүн биир төрүтэ.Ыалы туругурдубакка
омугу барбардыллыбат»

К.С.Чиряев

Барыл олуга:

Билинни сайдыылаах уйэбэ телефон, компьютер, бабылаан , тыа
хааайыстыбатыгар септеех араас туттар ньымалары билэр обо абыйах.
Онон сиэттэрэн обо тыа сиригэр тереппуттэрин кытта алтыара аччыыр,
тыа сиригэр олобун үлэтигэр интириэбэ суох буолар.Тыа хааайыстыба
сайдыыта мелтуур кутталлаах.

Сыала:

Обону дьиэ кэргэннэ үлэнэн иитии

Обону иитиигэ биир төһүү усулуобуйа-дьиэ кэргэн бас билэр
уһаайбата,тиэргэнэ-тэлгэһэтэ буолар.Обо бэйэтин кыанар буолла
да,бэйэтин кыабынан үлэбэ кыттыбытынан,көмөлөспүтүнэн
барара.Абалар уолаттарын от-мас үлэтигэр,булка-аска илдьэ сылдьан
үлэлэтэн,итиниэхэ сибээстээх сиргэ-туомна,үгэстэри тутуһууга мэлдьи
үөрэтэллэр.

Кыыс обо ийэ барахсан такайытынан,дьиэ үлэтигэр үөрэнэрэ.Кыра
сааһыттан иһит хомуйсара ас астаһара,бырааттарын балыстарын
бүөбөйдөһөрө,улаатан иһэн иистэнэн,оһуордаһан барара.Үлэ
үгэстэрэ,опыттара ити курдук көлүөнэттэн көлүөнэбэ,үйэттэн үйэбэ
бэриллэн испиттэрэ.

Былыр сахалар көмүлүөктэрин көдьүтэн кэпсээн кэпсэтэр,таабырын
таайсар,остуоруйалаһар,өс хоһооннорунан кэпсэтэр,ону ырытыһар,дьоро

киэһэлэргэ олонхо истэр этилэр.Олонхоһут кэллэр эрэ чугас-ыраах ыаллар бары мусталлара.Эти-хааны сайыннараарга оонньуу суолтата улахан .Дьыэ иһигэр хаамыска,тыксаан,хабылык,күөрчэх ытыйыы,ким тарбахтара имигэһий,о.д.а.курдук тарбахтары имитэр оонньуулары оонньоохтарын сөп.

Оонньуурга улгумнук кыттар оҕолор,эт-хаан өттүнэн сайдалларын тэннэ дьону кытта мэлдьи бииргэ сылдьар обществоҕа

сыһыамах,аламаҕай,майгылаах,суобастаах киһи киһитэ буола улааталлар.

Омук быһыытынан сайдыбыт тэнийиибит дьыэ кэргэн оруолуттан,кини туругуттан тутулуктаах.Ийэ5э,аҕа5а,эбээ5э,эһээ5э,айыл5а5а төрөөбүт сиргэ таптал дьыэ кэргэнтэн тахсар ол иһин өбүгэүтүө үгэстэрин тутуһан үлэлииргэ бары иитээччилэр күүспүтүн ууруоххайын.

Төрөппүттэргэ манньк сүбэлэр:

1. Оҕону иитиигэ сөптөөх сыал сорук-чопчу былаан оностун.
2. Оҕону кытта алтыһарга туспа бириэмэтэ олохтоон.
3. Дьыэ кэргэн педагогическай кыаҕын ирдэтии(хаһыаттан,телевизортан,радиоттан элбэх информацияны хомуйун).
4. Учуталлары иитээччилэри кытта субэлэһэн уопсай ситиһиини ылын.
5. Дьыэ-кэргэннэ оҕо сайдар эйгэтин тэрийин.
6. Оҕо онорбут буруйдарын сотору-сотору ахтыман,умнун.
7. Оҕо үчүгэи онордобуна хайҕаан.
8. Дьыэ-кэргэннэ режими тутуһун.

СИЭР-МАЙГЫ БЫРААБЫЛАЛАРА

1. Ханна баҕарар сылдьаргар дьону кытта дорооболоһор буол.
2. Атын дьоннор кэпсээннэрин болҕомтолоохтук иһит.
3. Биир тыллаах буоларга үөрэн.
4. Сэмэй буоларга үөрэн.
5. Хаһан да көнөс буолума,табаарыстаргар бэрсэ сырыт.
6. Дьону ытыктырга,таптырга үөрэн.
7. Хаһан да була-була киһиргээмэ.
8. Дьон кэпсэппиттэрин хобулаабат буол.
9. Этиһэ үөрэнимэ-тыллаах буолуон.

- 10.Күүстээх,кыанар киһи буолуоххун ба5ардаххына,спордуна
дъарыктан.
- 11.Буруйу хаһан да онорума,буруй нордоххуна эрдэ билин.
- 12.Кырачааннартан албыннаан ылан аһаама.
- 13.Сымыйалааннын суобаскын сүтэримэ.
- 14.Бардам буола улаатыма,холкугар сырыт.
- 15.О5олорго бэрдимсийэр диэни билимэ.
- 16.Улахан дьон кэпсэттэхтэринэ,куруубайдаабакка кэпсэт.
- 17.Кэпсэтэргэр чуолкайдык кэпсэтэ үөрэн.
- 18.Ыалдьыттаргын,табаарыстаргын кытта кэпсэтэ үөрэн.
- 19.Сорудахтары өйдөөн иһит.
- 20.Табаарыстаргын кытта үөхсүмэ,олох хаалынньаннара үөхсэллэр.
- 21.Үнсэргэ үөрэнимэ,бэйэн быһаарсарга үөрэн.
- 22.Кыыһырдаххына аһарына о5ус.Ол инниттэн
оонньоо,ыллаа,кэпсээннэ иһит.
- 23.Үлэ5э,үөрэххэ,дьиэ5эр ыксаабат буол.
- 24.Сорудахха,үлэ5э бардаххына туһата суох сылдыма.
- 25.Кыамматтарга,кырдыа5астарга,а5а саастаахтарга куруутун көмөлөһө
сырыт.
- 26.Дьиэ5эр,дьоннор элбэххэ көмөлөс.
- 27.Кыргыттары кыра сааскытан убаастыы үөрэн.
- 28.Баһыба5ын хаһан да умнума.
- 29.Бараргар-кэлэргэр быраһаайдаһар буол.
- 30.Үлэни таптыы үөрэн.Үлэһит киһи буолуон.